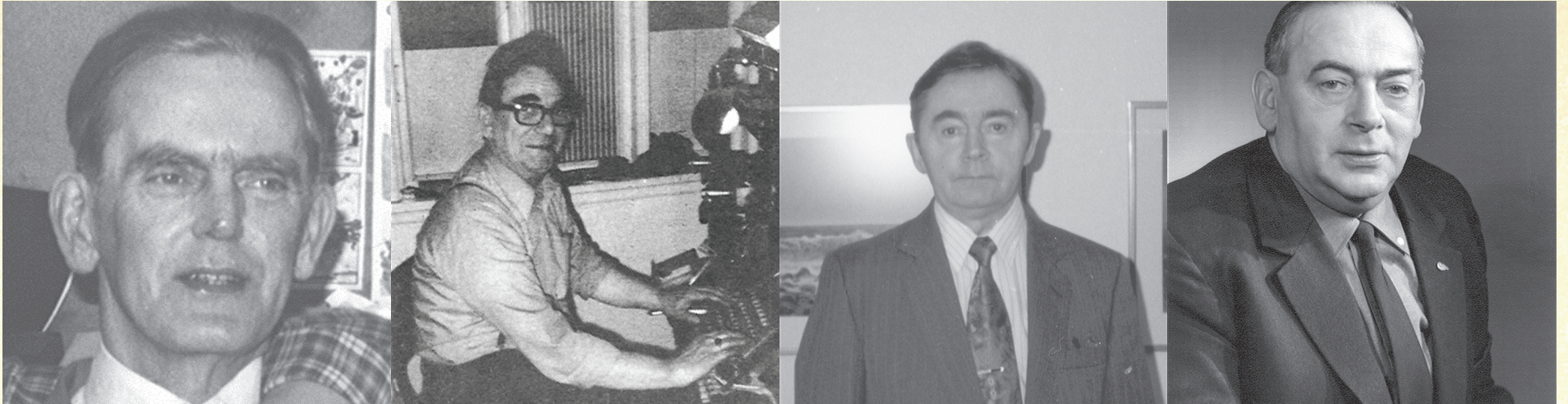

Óli Jacobsen

Fyrsta Bíblian 70 ár: EITT PRENTLIGT BRAGD

Niels J. Háberg, Richard Næs, Esmar Jacobsen og Poul Karbech Mouritsen. Hetta vóru teir sum bæði settu og prentaðu Bíbliuna.

Ein bók sum Bíblian verður ikki prentað í Føroyum í dag. Men hetta bragd framdu føroyskir prentarar fyri 70 árum síðani

Henda greinin er eitt framhald av røðini um børnini hjá Victor Danielsen. Týðingin hjá pápanum av Bíbliuni fylti ein stóran part av teirra barna- og ungdomsminnum.

Komandi týsdag tann 19. mars eru liðin 70 ár síðani, at Bíblian, týdd av Victor Danielsen, kom út á fyrsta sinni. Henda søgan er væl og virðiliga lýst í bókini *Bíblian á føroyskum í hálva öld* hjá Zacharias Zachariassen, sum kom út í ár 2000. Alt hetta verk var eitt bragd, sum fyrst og fremst Victor Danielsen stóð fyri. Men tað vóru eisini onnur, sum gjørdur hetta møguligt. Í røðini um børnini hjá Victor kom fram, hvussu eisini konan og børnini umframt onnur gjørdur sitt.

Eitt prentligt bragd

Henda grein skal umrøða sjálva prentingina av Bíbliuni

Tað var sanniliga eisini eitt prentligt roysni, at Bíblian varð prentað í Føroyum. Hvørki fyrr ella seinni er ein slík bók, nærum 1.600 síður, prentað her á landi. Hóast ta ótrúligu menning, sum er farin fram seinastu 70 árin, verða enn tá nógv smærri bókur enn Bíblian framvegis sendar av landinum til prentingar.

Bíblian var prentað á Bókaprent á Eystaru Bryggju. Bygningurin var upprunaliga bygdur sum kolagoymsla og gjørdist

seinni til Skipshandilin hjá Dánjal Jákup "í Skipshandlinum". Tað var ikki fyrr enn seinni, at Bókaprent gjørdist til Dagprent.

Hesa prentsmiðju átti Jens av Reyni. Hann var kendur vinnulívsmáður og gjørdist fyrsti stjóri í tí tá almenna Tryggingarsambandinum. Jens var virkin innan Brøðrasamkomuna og var m.a. undangongumaður at geva út sálmaðbókur á føroyskum. Kendir synir hansara vóru Jens Pauli, Sigird og Ingálvur.

Prentsmiðjan Bókaprent varð stovnst við tí endamáli at prenta Bíbliuna. Setimaskinan var keypt úr Amerika og pressan úr Bretlandi í 1945. Setimaskinan var ein tann fyrsta í landinum og var annars eitt ótrúligt framstig. Frammanundan skuldi hvør bókstavur setast við hond, og aftan á prentingina skuldu bókstavirnir aftur leggjast upp á pláss.

Ein slík setimaskina stoypti hvørja reglu í kókandi blýggi. Hóast hetta var eitt framstig, so hevur hetta neyvan verið gott fyri heilsuna. Men hetta var langt áðrenn, nakar so mikið sum hugsaði um arbeiðseftirlit. Henda tá framkomna tøkkin er langt síðani farin í søguna. Ein slík setimaskina vígaði fleiri tons. Nú verður alt hetta gjørt ómakaleyst á teldu.

Setararnir skuldu seta eftir handriti hjá tí, sum hevði skrivað. Tað var ikki altíð, at tað var so

lætt, tí handritini vóru so ymisk. Ofta vóru tey skrivað við hond, tí var tað ógvuliga ymiskt, hvussu lesilig tey vóru.

tað lætti um, at Victor hevði eina væl lesandi handskrift.

Væl varð ansað eftir, at eingin feilur var í. Tað vórðu lisnir 4-5 rættlestrar av líka so mongum monnum í Brøðrasamkomuni. Hesar rættingar góvu eisini nógv arbeiði hjá prentarunum.

Skuldi so mikið sum ein bókstavur rættast, mátti øll reglan setast av nýggjum og fáast upp á pláss. Sagt varð, at tað vóru nýtt sjei tons av blýggi til Bíbliuna. Í dag verður blýggj als ikki nýtt.

verið, kann lýsast við nøkrum tølum. Bíblian var sum sagt sagt um 1600 síður. Hetta merkti, at tað hava verið 100 ørk, sum tað eitur á prentmáli. Á hvørjum arki eru 16 síður á báðum síðum. Tískil vóru 8 síður í Bíbliuni á hvørjari síðu. Hetta merkti aftur, at hesi 100 ørkini skuldu 200 ferðir gjøgnum pressuna fyri hvørt eintak av Bíbliuni, sum skuldi prentast.

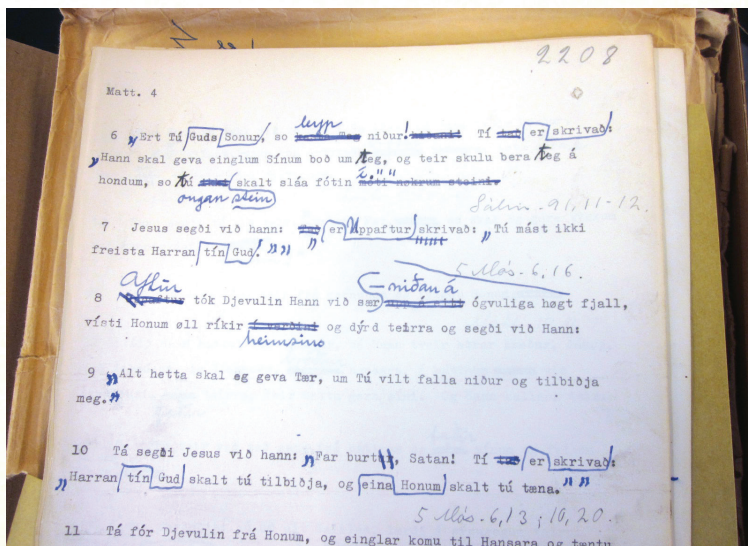
Prentað vóru 5.000 eintøk. Hetta merkir, at tað skuldu 1.000.000 (ein millión) ørk gjøgnum pressuna, áðrenn Bíblian var liðugt prentað. Í dag vildi hetta ikki verið nakað at tosa um, tí nútíðar prentmaskinur leggja sjálvar pappírið til og tað gongur við rúkandi ferð. Men hetta var øðrvísi fyri 70 árum síðani. Tá mátti hvørt einasta ark leggjast við hond í pressuna. So hetta varð gjørt eina millión ferðir. Afturat hesum kom, at sløk helvtin av upplagnum var prentað á sokallaðum "indiapappíri", ið er tunt sum sigarettapapír. Pressan var als ikki innrættað til slíkt pappír, og tað skuldi serligt hegni at leggja hvørt einstakt pappír í pressuna – fyri ikki at tala um 400.000.

Bíblian varð innbundin í Bretlandi. Samlaði kostnaðurin var kr. 206.000. Av hesum vóru kr. 150.000 latnar sum sjálvboðin stuðul. Risaupphæddir tá í tíðini.

Megnar menn sum prentaðu Bíbliuna

Prentingina av Bíbliuni má sigast at vera ein partur av okkara prentarasøgu, og vit fara tí at greiða eitt sindur frá teimum, sum prentaðu hana, og um teirra umstøður at gera hetta verk.

Teir sum settu og prentaðu Bíbliuna vóru hesir:

Brot úr maskinskrivaða handritinum við rættingum.

Tað serliga var við handritinum av Bíbliuni, at tað var maskinskrivað av Dánjali, sum var sonur Victor. Orsakað av seinna heimsbardaga varð prentingina nógv seinkað. Málið var broytt hesi árin, tí fór Victor afturum aftur í handritið og rættaði nógv við hond. Tað varð eisini rættað í nærum hvørjum versi.

Tí kom handritið at vera ein blandingur av maskinskriving og skriving við penni. Hetta var ein avbjóðing fyri setararnar. Men

Aftaná at teksturin var settur, skuldi hann umbrótast, t.v.s. gerast til síður. Hetta verður eisini í dag gjørt á teldu av serkønum fólki. Men í dag er einki longur sum eitur setarar í prentararýkinum. Teksturur kemur klárur at seta upp frá teimum, sum skriva.

Ein millión prent – lagt í við hond

So var tað sjálv prentingina. Hvussu stórt hetta arbeiðið hevur